

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Рішення приймальної комісії

15 травня 2026 протокол № 4

Голова приймальної комісії

НУОЗ України імені П. Л. Шупика

академік НАМН України, професор

В'ячеслав КАМІНСЬКИЙ

ПРОГРАМА

**ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ДЛЯ КОНКУРСНОГО ВІДБОРУ
ВСТУПНИКІВ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ
ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
І І «СТОМАТОЛОГІЯ»**

Програма вступного випробування для конкурсного відбору до аспірантури за спеціальністю І 1 «Стоматологія»

РОЗРОБНИКИ:

Дорошенко

Олена Миколаївна

професор кафедри ортопедичної стоматології, цифрових технологій та імплантології НУОЗ України імені П. Л. Шупика, д. мед. н., професор

Біда

Віталій Іванович

завідувач кафедри ортопедичної стоматології, цифрових технологій та імплантології НУОЗ України імені П. Л. Шупика, д. мед. н., професор

Мазур

Ірина Петрівна

Завідувач кафедри терапевтичної стоматології Національного університету охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика, д. мед. н., професор

Програма вступного випробування для конкурсного відбору вступників до аспірантури за спеціальністю І 1 «Стоматологія» затверджена рішенням Приймальної комісії НУОЗ України імені П. Л. Шупика протокол № 4 від «15» травня 2026 року схвалена:

- на засіданні предметної комісії зі спеціальності І 1 «Стоматологія» протокол № 1 від «12» травня 2026 р.

Голова предметної комісії

д. мед. н., проф. Олена ДОРОШЕНКО

Гарант освітньо-наукової програми

д. мед. н., проф. Олена ДОРОШЕНКО

© Національний університет
охорони здоров'я України імені
П. Л. Шупика, 2026

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Основною формою підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти за спеціальністю І 1 «Стоматологія» є аспірантура закладу вищої освіти (наукової установи) за очною (денною, вечірньою) або заочною формою навчання. Доктор філософії — це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії присуджується спеціалізованою вченою радою закладу вищої освіти або наукової установи в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді.

Підготовка в аспірантурі передбачає виконання особою відповідної освітньо-наукової програми НУОЗ України імені П. Л. Шупика за спеціальністю І 1 «Стоматологія» та проведення власного наукового дослідження. Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспірантури є підготовка та публікація наукових статей. НУОЗ України імені П. Л. Шупика здійснює прийом до аспірантури на здобуття ступеня доктора філософії за науковою спеціальністю І 1 «Стоматологія» відповідно до ліцензії на надання освітніх послуг на третьому (освітньо-науковому) рівні.

Для здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю ІІ «Стоматологія» на конкурсній основі приймаються особи, які здобули ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) з відповідної спеціальності та мають сертифікат лікаря-спеціаліста за спеціальністю, що відповідає спеціальності аспірантури. Для здобуття ступеня доктора філософії за іншими ліцензованими спеціальностями на конкурсній основі приймаються особи, які здобули ступінь магістра (освітньо кваліфікаційний рівень спеціаліста). Прийом документів для вступу в аспірантуру здійснюється на конкурсних засадах після оголошення конкурсу в засобах масової інформації та на офіційному вебсайті НУОЗ України імені П. Л. Шупика.

До вступних випробувань на навчання із здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії допускаються вступники, які вчасно подали всі необхідні для вступу документи. Вступники до аспірантури НУОЗ України імені П. Л. Шупика складають іспит із спеціальності (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності).

Метою вступного випробування на навчання для здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі за спеціальністю є визначення рівня підготовки вступника щодо виконання науково-дослідної роботи. Зміст програми вступного випробування до аспірантури охоплює весь обсяг теоретичних знань, умінь і практичних навичок, необхідних для наукової роботи, а також для подальшої самостійної роботи на базах кафедр під час навчання в аспірантурі. Вступники до аспірантури за спеціальністю повинні володіти базовими знаннями, обґрунтовано відповідати на запитання екзаменаційних білетів та орієнтуватися в рамках своєї спеціальності і володіти практичними навичками. У програмі надано перелік питань до вступного іспиту, список орієнтовних тем дослідних пропозицій, список рекомендованої літератури (основної та додаткової).

Практична підготовка здобувачів при плануванні вступу до аспірантури досягається шляхом систематичної та активної участі за основним їх місцем роботи. Крім того, бажаним є досвід здобувача у проведенні наукових досліджень, клінічних випробувань, експериментальних та інноваційних розробок, участь у науково-практичних конференціях, семінарах, з'їздах України, наявність друкованих робіт (статей або тез). Для визначення рівня знань і практичних навичок програмою передбачено проведення вступного іспиту у формі співбесіди. Вступне випробування зі спеціальності проводиться в усній формі. На співбесіді вступник повинен продемонструвати знання з основних дисциплін за спеціальністю. Вступник в аспірантуру повинен: – проявляти здатність до формування навиків самостійної науково дослідницької та педагогічної діяльності, поглибленого вивчення теоретичних і методологічних основ, удосконалення філософської освіти, орієнтованої на професійну діяльність, удосконалення знань іноземної мови, в тому разі й для застосування в професійній діяльності. – проявляти здатності до вдосконалення та розвитку власного інтелектуального та загальнокультурного рівня; – бути ознайомленим з діючими законодавчими актами України про вищу освіту і концепцією адаптації української вищої школи до Загальноєвропейського простору вищої освіти; – вміти формувати науковий світогляд та методологію педагогічної діяльності та професійної компетентності; – бути здатним до оволодіння основними формами, методами та прийомами навчального процесу, їх оптимальне застосування; – проявляти здатність до засвоєння специфіки викладацької діяльності у вищій школі; – мати схильність до виховання загальної і професійної культури майбутнього викладача вищого навчального закладу.

Оцінка результатів вступних випробувань здійснюється за 200-бальною шкалою від 100 до 200 балів.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

ПЕРЕЛІК ОРІЄНТОВНИХ ТЕМ ДОСЛІДНИХ ПРОПОЗИЦІЙ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

КРИТЕРІЇ ТА ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ТА ВІДПОВІДЕЙ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ

ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ

1. Історичні етапи розвитку вітчизняної стоматології. Роль вчених – стоматологів України в розвитку світової стоматології.
2. Організація стоматологічної допомоги в Україні.
3. Діагностика захворювань органів порожнини рота.
4. методи знеболювання в стоматології.
5. Місцеві анестетики: характеристика препаратів, показання до застосування, побічні ефекти.
6. Особливості проведення місцевої анестезії у дітей.
7. Загальні та місцеві ускладнення: клініка, діагностика.
8. 21. Діагностика та допомога при невідкладних станах у дорослих і дітей.
9. Карієс зубів у дітей та дорослих, особливості профілактики, діагностики, клініка та лікування.
10. Захворювання пульпи у дітей і дорослих. Класифікація, клініка, діагностика пульпіту тимчасових та постійних зубів, принципи лікування.
11. Хвороби періодонта у дітей і дорослих. Класифікація. Особливості клінічного перебігу, діагностики та лікування.
12. Некаріозні ураження у дітей і дорослих. Сучасні методи діагностики, лікування та профілактики.
13. Хвороби пародонта у дітей і дорослих. Сучасна термінологія, класифікація, епідеміологія.
14. Відновлювальні та пломбувальні матеріали в дитячій стоматології.
15. Класифікація захворювань слизової оболонки порожнини рота. Клініка, діагностика та лікування. Гістоморфологічні елементи ураження.
16. Профілактика стоматологічних захворювань. Комплексна система стоматологічної профілактики.
17. Клініка і ортопедичне лікування дефектів коронок зубів і зубних рядів незнімними конструкціями зубних протезів.
18. Клініка, ортопедичне лікування часткових дефектів зубних рядів знімними протезами.
19. Ортопедичне лікування повної втрати зубів знімними протезами.
20. Діагностика, клініка, ортопедичні методи лікування захворювань пародонту із застосуванням сучасних незнімних та знімних конструкцій.

21. Діагностика, клініка та ортопедичні методи лікування патологічної стертості зубів.
22. Основні принципи лікування дефектів зубних рядів з використанням імплантатів.
23. Класифікація ортодонтичної апаратури, її характеристика і показання до використання у віковому аспекті. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування скученості зубів.
24. Етіологія, патогенез, клініка, рентгенологічна діагностика і профілактика дистальної оклюзії і особливості лікування.
25. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування мезіальної оклюзії.
26. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування глибокого прикусу.
27. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування відкритого прикусу.
28. Аномалії вуздечки губ і язика, їх наслідки і рання діагностика, показання до хірургічних втручань.
29. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика та лікування косого прикуса та його лікування.
30. Клініко-біологічне обґрунтування дитячого зубного протезування, концепції вчених.
31. Причини і методи діагностики порушеної функції мовлення у дітей.
32. Особливості артикуляційного апарату.
33. Логопедична міогімнастика.
34. Вроджені вади зубо-щелепної ділянки, їх причини, діагностика, класифікація.
35. Комплексна реабілітація дітей з незрощеннями верхньої губи, альвеолярного відростка, твердого і м'якого піднебіння.
36. Запальні захворювання щелеп. Етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, лікування, особливості перебігу та лікування в залежності від віку хворого.
37. Запальні захворювання м'яких тканин щелепно-лищевої ділянки. Етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика, лікування, особливості перебігу та лікування в залежності від віку хворого.
38. Переломи кісток лицевого скелету. Способи тимчасової та постійної іммобілізації кісток обличчя.
39. Методи остеосинтезу кісток обличчя та показання до їх застосування.

40. Доброякісні пухлини м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки: етіологія, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікування, особливості перебігу та лікування в залежності від віку хворого.

41. Доброякісні пухлини кісток щелепно-лицевої ділянки: етіологія, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікування, особливості перебігу та лікування в залежності від віку хворого.

42. Доброякісні пухлини слинних залоз: класифікація, клініка, діагностика, лікування, особливості перебігу та лікування в залежності від віку хворого.

43. Пухлиноподібні ураження м'яких тканин та кісток щелепно-лицевої ділянки: етіологія, класифікація, клініка, диференційна діагностика, лікування, особливості перебігу та лікування в залежності від віку хворого.

ПЕРЕЛІК ОРІЄНТОВНИХ ТЕМ ДОСЛІДНИХ ПРОПОЗИЦІЙ ДО ВСТУПНОГО ІСПИТУ В АСПІРАНТУРУ

Критерії вибору теми:

- відповідність сучасним проблемам та потребам стоматологічної практики;
- наукова актуальність та потенціал для розвитку обраного напрямку дослідження;
- можливість практичного впровадження результатів у клінічну стоматологічну практику;
- наявність матеріально-технічної та клінічної бази для реалізації дослідження;
- економічна доцільність та обґрунтованість запропонованих рішень;
- потенційний вплив результатів на підвищення якості стоматологічної допомоги.

Орієнтовні теми дослідних пропозицій:

- 1 . Система етіологічних та патогенетичних критеріїв діагностики захворювань тканин пародонта.
2. Сучасні методи та засоби профілактики карієсу та захворювань тканин пародонту у дітей.
3. Медикаментозні засоби та методи профілактики карієсу зубів у дітей різних вікових груп.
4. Сучасні комп'ютерні технології виготовлення безметалових конструкцій.
5. Вініри: показання до застосування, правила препарування зубів, особливості вибору кольору, технології виготовлення
6. Клінічні етапи виготовлення повних знімних протезів. Технологія виготовлення повних знімних протезів.

7. Ортопедичне лікування захворювань тканин пародонту з використанням знімних та незнімних шин та шин-протезів, їх порівняльна оцінка.

8. Заміщення дефектів зубних рядів при патологічній стертості.

9. Ортопедична стоматологічна реабілітація при вроджених та набутих дефектах піднебіння

10. Особливості гігієнічного догляду за зубними протезами з опорою на імпланти

11. Причини і методи діагностики порушеної функції мовлення у дітей

12. Методи аналізу прямої та бокової цефалометрій, їх діагностичне значення.

13. Хірургічні втручання в комплексному лікуванні ортодонтичних хворих.

14. Методи стимуляції ортодонтичного лікування (хірургічні, фізіотерапевтичні, біологічні) їх суть, вікові аспекти. 15

15. Особливості лікування зубо-щелепних аномалій та деформацій при захворюваннях пародонту.

16. Клініко-біологічне обґрунтування дитячого зубного протезування, ускладнення при лікуванні періодонтитів, методи їх усунення та профілактики. онцепції вчених.

17. Ідіопатичні захворювання пародонту, клініка, діагностика, принципи лікування.

18. Ураження слизової оболонки при дерматозах з аутоімунним компонентом (пухирчаста хвороба, червоний плескатий лишай, червоний вовчак).

19. Відновна хірургія щелепно-лицевої ділянки. Планування пластичних операцій, аналіз дефекту, показання до застосування.

20. Класифікація естетичних порушень обличчя, їх клінічна характеристика, методи хірургічного лікування.

21. Хірургічне лікування захворювань пародонту: показання, методика проведення.

Вимоги до виконання дослідної пропозиції:

- обсяг роботи становить **15–20 сторінок** друкованого тексту;
- обов'язкове чітке формулювання актуальності, мети, завдань, об'єкта та предмета дослідження;
- наявність розділу щодо наукової новизни та практичного значення;
- обґрунтування вибору методів дослідження та клінічних/лабораторних підходів;
- включення практичних рекомендацій щодо можливого впровадження результатів;
- наявність очікуваних результатів та прогнозованого клінічного ефекту;
- за можливості — елементи економічного аналізу та оцінки ефективності запропонованих рішень;

- структура роботи повинна передбачати логічну послідовність викладу та науковий стиль оформлення.
- результати дослідної пропозиції подаються також у формі презентації тривалістю до 15 хвилин, яка містить основні положення дослідження, його обґрунтування, методологію та очікувані результати.

КРИТЕРІЇ ТА ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ ТА ВІДПОВІДЕЙ, СТРУКТУРА ОЦІНКИ

Вступне випробування проводиться в усній формі (співбесіда), результат заноситься у протокол, відомість співбесіди і в екзаменаційний аркуш. Вступник повинен дати відповідь на запитання відповідно до програми вступного випробування (співбесіди) з питань блоків дисциплін за спеціальністю, правильно сформулювати відповіді на задані запитання, ґрунтовно дати пояснення щодо основних засад спеціальності. Оцінка результатів вступних випробувань здійснюється за 200-бальною шкалою. від 100 до 200 балів. Кожен екзаменаційний білет містить 3 (три) питання. Одна правильна відповідь на питання екзаменаційного білету оцінюється до 40 балів. Максимальна кількість в 80 балів передбачається за презентацію дослідної пропозиції з обраної наукової спеціальності.

ВАГА ОЦІНКИ ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ (В БАЛАХ)

Компонент вступного випробування	Максимальна кількість балів
Відповідь на перше питання екзаменаційного білету	40
Відповідь на друге питання екзаменаційного білету	40
Відповідь на третє питання екзаменаційного білету	40
Презентація дослідної пропозиції	80
Загальна максимальна кількість балів за вступне випробування зі спеціальності	200

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ НА ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ (максимум 40 балів за кожне питання)

34-40 балів	Вступник володіє глибокими й системними знаннями, дає повну, ґрунтовну відповідь на поставлене питання, чітко використовує наукову термінологію, демонструє високий рівень узагальнення та аналізу. Сутність питання розкрита повністю, логічно та послідовно. Основні поняття визначені правильно та точно. Наведені переконливі
--------------------	---

	приклади, що ілюструють теоретичні положення. Представлені різні наукові підходи та точки зору. Вступник формулює власну позицію, аргументує її та критично оцінює джерела інформації. Відповіді на додаткові запитання повні, обґрунтовані та оперативні.
28–33 балів	Вступник вільно викладає зміст питання, використовує професійну термінологію та демонструє достатній рівень знань. Основні поняття розкриті правильно, але не завжди достатньо глибоко. Сутність питання викладена логічно, однак можливі незначні неточності або неповна деталізація. Приклади здебільшого наводяться, але можуть бути недостатньо переконливими. Представлені окремі точки зору на проблему. Висновки загалом аргументовані. Відповіді на додаткові запитання правильні, але іноді неповні.
20–27 балів	Вступник частково володіє змістом питання, використовує знання фрагментарно або за аналогією. Розкрито лише частину основних понять, спостерігається неточне використання термінології. Відповідь неповна, порушена логіка викладу. Приклади або відсутні, або не ілюструють теоретичні положення. Висновки слабо аргументовані. Діалог з екзаменатором ускладнений, відповіді на додаткові запитання часткові або поверхневі.
10–19 балів	Вступник демонструє мінімальний рівень знань. Відтворює лише окремі терміни або фрагменти інформації. Основні поняття не розкриті або розкриті неправильно. Відповідь фрагментарна, без логічної структури. Відсутні приклади та аргументація. Висновки відсутні або некоректні. На додаткові запитання відповідає частково або не відповідає.
1–9 балів	Вступник практично не володіє матеріалом. Відповідь не відповідає суті питання або відсутня. Основні поняття не визначені. Грубі помилки у викладі матеріалу. Відсутня логіка, аргументація та розуміння теми. Відповіді на додаткові запитання відсутні.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ДОСЛІДНОЇ ПРОПОЗИЦІЇ

Презентація дослідної пропозиції подається вступником до Приймальної комісії НУОЗ України імені П. Л. Шупика під час вступного випробування. Вона є складовою оцінювання наукового рівня вступника та його здатності формулювати, обґрунтовувати та презентувати майбутнє дисертаційне дослідження.

Максимальна кількість балів – 80.

71–80 балів	Презентація повністю відповідає обраній темі дослідження; чітко сформульовані актуальність, мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження. Наукова новизна та практичне значення обґрунтовані на сучасному рівні розвитку стоматологічної науки. Структура презентації логічна, послідовна, з чітким виділенням етапів дослідження. Методологія дослідження підібрана коректно та обґрунтовано. Матеріал подано у науковому стилі з використанням сучасної термінології. Вступник демонструє високий рівень володіння темою, впевнено відповідає на запитання, аргументує положення дослідження, використовує сучасні джерела літератури.
56–70 балів	Презентація відповідає темі дослідження; основні структурні елементи (актуальність, мета, завдання) сформульовані правильно. Наукова новизна та практичне значення визначені, але частково потребують уточнення або більш глибокого обґрунтування. Структура загалом логічна, однак можливі окремі неточності у викладенні матеріалу. Методологія дослідження загалом адекватна, але не повністю деталізована. Вступник демонструє достатній рівень володіння матеріалом, відповіді на запитання в основному обґрунтовані. Використано сучасні літературні джерела.
41–55 балів	Презентація загалом відповідає темі дослідження, однак містить неточності у формулюванні мети, завдань або наукової новизни. Структура недостатньо чітка, спостерігаються порушення логіки викладу. Методологічна частина описана поверхнево або частково некоректно. Практичне значення дослідження обґрунтоване недостатньо. Вступник демонструє базовий рівень знань, відповіді на запитання частково неповні або недостатньо аргументовані. Використана література є обмеженою або не повністю сучасною.
21–40 балів	Презентація частково відповідає темі дослідження; ключові елементи дослідження сформульовані нечітко або фрагментарно. Відсутня або слабо обґрунтована наукова новизна та практичне значення. Структура презентації нелогічна, виклад матеріалу непослідовний.

	Методологія дослідження не визначена або є некоректною. Вступник демонструє низький рівень розуміння теми, відповіді неповні або поверхневі. Використання наукових джерел обмежене.
1–20 балів	Презентація не відповідає темі дослідження або виконана формально. Відсутні основні структурні елементи (мета, завдання, методи, наукова новизна). Матеріал викладений безсистемно, без наукового стилю. Методологія не визначена. Вступник не демонструє розуміння суті дослідження, відповіді відсутні або неправильні. Використання літературних джерел відсутнє або не відповідає вимогам.

ПОЛІТИКА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика, стандарти та процедури забезпечення академічної доброчесності в НУОЗ України імені П. Л. Шупика регламентуються чинними нормативними документами університету, зокрема: Кодексом академічної доброчесності, Положенням про дотримання академічної доброчесності, Положенням про організацію освітнього процесу, а також іншими внутрішніми нормативно-правовими актами.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності, що передбачає самостійність виконання навчальних і наукових робіт, коректне використання джерел інформації, дотримання правил цитування, а також недопущення плагіату, фабрикації та фальсифікації результатів досліджень.

З метою забезпечення дотримання академічної доброчесності в університеті впроваджено систему обов'язкової перевірки наукових текстів на наявність запозичень із використанням програмного забезпечення [StrikePlagiarism.com](https://www.strikeplagiarism.com/). Результати перевірки розглядаються експертною комісією з урахуванням встановлених коефіцієнтів подібності та є підставою для прийняття рішення щодо допуску роботи до подальшого розгляду.

Додатковим інструментом забезпечення прозорості та відкритості наукової діяльності є розміщення дисертаційних робіт в інституційному репозитарії університету (DSpace), що забезпечує їх публічний доступ та унеможливорює несанкціоноване використання результатів досліджень.

Реалізацію політики академічної доброчесності здійснює Комісія з питань етики та академічної доброчесності, яка розглядає випадки можливих порушень, надає відповідні висновки та рекомендації щодо прийняття рішень згідно з чинними нормативними документами.

Таким чином, система забезпечення академічної доброчесності в університеті є комплексною та спрямованою на дотримання високих етичних і наукових стандартів у навчальній та дослідницькій діяльності.

ОБОВ'ЯЗКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Стоматологія: у 2 книгах. Книга 1: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / М.М. Рожко, З.Б. Попович, В.Д. Курєдова та ін.; за ред. М.М. Рожка. — Київ: Медицина, 2021. — 520 с.
2. Борисенко А.В., Антоненко М.Ю., Линовицька Л.В. та ін. Стоматологічні захворювання: терапевтична стоматологія: підручник (ВНЗ I—III р. а.) / за ред. А.В. Борисенка. Київ: Медицина, 2023. 480 с.
3. Неспрядько В.П. Дентальна імплантологія. Основи теорії та практики. Київ: Медицина, 2023.
4. Тимофєєв О. О. Хірургічна стоматологія та щелепно-лицева хірургія : у 3 т. Т. 1. — Київ : Магнолія, 2024. — 348 с.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

6. Пропедевтика ортопедичної стоматології : підручник / П. С. Фліс, Г. П. Леоненко, І. А. Шинчуковський ; за ред. П. С. Фліса. — 2-ге вид., стереот. — Київ : ВСВ «Медицина», 2020. — 328 с.
7. Черкашин С. І. Пропедевтика ортопедичної стоматології : підручник / С. І. Черкашин ; за ред. С. І. Черкашина. — Тернопіль : Укрмедкнига, 2020. — 300 с.
8. Хоменко Л.О., Савічук Н.О., Рожко М.М. Терапевтична стоматологія. Пропедевтика: підручник. — Вінниця: Нова Книга, 2022. — 576 с.
9. Смоляр Н.І., Борисенко А.В., Дроботько В.М. Профілактика стоматологічних захворювань. Київ: Медицина, 2024. 368 с.
10. Дворник В.М., Добровольська О.В., Добровольський О.В. Дентальна імплантологія: хірургічні та ортопедичні аспекти. Видавництво «Магнолія», 2021. 336 с.
11. Чухрай І.Л., Гойда Н.Г., Чухрай Н.І. Щелепно-лицева хірургія: підручник. — Київ: Медицина, 2023. — 688 с.
12. Біда В.І., Дорошенко О.М., Леоненко П.В. Тестові завдання з ортопедичної стоматології. Київ: Фенікс, 2023. 263 с.
13. Рожко М.М., Неспрядько В.П., ред. Стоматологія (1-е вид.). Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2022.
14. Дроздова О.В., Созінов Є.О., Маценко М.В. Менеджмент та маркетинг у стоматології: навч. посіб. — Київ: Медицина, 2023. — 288 с.

15. Федорченко С.Ю., Білоус Н.В., Ликович В.В. Дитяча терапевтична стоматологія: підручник. – Київ: Медицина, 2023. – 448 с.

Міжнародні та перекладені видання:

14. Lang, N. P., & Lindhe, J., eds. *Clinical Periodontology and Implant Dentistry*. 7th ed. Wiley-Blackwell; 2021. 2 vol.

15. Ньюман М.Г., Клоккевольд П.Р., Елангован С., ред. Клінічна пародонтологія та імплантологія за Ньюманом і Карранзою. Пер. з англ. Видавництво «Медицина»; 2025. 1543 с.

16. Creswell, J. W., & Creswell, J. D. *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*. 6th ed. SAGE Publications; 2022.

17. de Melo, M. A. S. *Development of Bioactive Polymeric Materials for Restorative Dentistry*. CRC Press; 2023. 298 p.

Статті з ключових напрямів програми (інновації, AI, матеріали):

18. Shafi, I., Fatima, A., Afzal, H., et al. «A Comprehensive Review of Recent Advances in Artificial Intelligence for Dentistry E-Health». *Diagnostics*. 2023; 13(13): 2196.

19. Pandey, A. «Advancements in Dental Materials: A Comprehensive Review of Recent Innovations and Their Clinical Implications». *Mathews Journal of Dentistry*. 2024; 8(3):51.

20. Németh, O., Uhrin, E., Girasek, E., et al. «The impact of digital healthcare and teledentistry on dentistry in the 21st Century: a survey of Hungarian dentists». *BMC Oral Health*. 2023; 23:1025.

21. Дорошенко ОМ, Біда ОВ, Біда ВІ, Омеляненко ОА, Дорошенко ММ. Клінічний алгоритм стоматологічної реабілітації пацієнтів з патологічним стиранням твердих тканин зубів, обтяженим дефектами зубних рядів із застосуванням дентальної імплантації. Сучасна медицина, фармація та психологічне здоров'я. 2024;1(15):54-8.

22. Дорошенко ОМ, Біда ОО. Особливості заміщення дефектів зубних рядів у осіб із захворюваннями тканин пародонта різного ступеня тяжкості. Сучасна стоматологія. 2021;(1):82-7.

23. Лучинський ВМ. Ретроспективний аналіз використання імплантатів для лікування пацієнтів із дефектами зубних рядів. Вісник проблем біології і медицини. 2025;2(14). DOI: <https://doi.org/10.31718/2409-0255.2.2025.14>

24. Зозуля ІС, Волосовець АО, Шекера ОГ, та ін. Медицина невідкладних станів. Екстренна (швидка) медична допомога: національний підручник. 5-е вид. Київ: ВСВ «Медицина»; 2023. 560 с.

25. Slobodianyuk-Kolomoiets M, Khlebas S, Mazur I, Rudnieva K, Potochilova V, Iungin O, Kamyshnyi O, Kamyshna I, Potters G, Spiers AJ, Moshynets O. Extracellular host DNA

contributes to pathogenic biofilm formation during periodontitis. *Front Cell Infect Microbiol.* 2024 May 8;14:1374817. doi: 10.3389/fcimb.2024.1374817. PMID: 38779563; PMCID: PMC11109387. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC11109387>

26. Мазур ІП., Супрунович ІМ., Савосько СІ., Новошицький ВЄ. Патоморфологічні зміни цементу кореня зубів на тлі інфекційно-запальних процесів..Світ медицини та біології. 2021; 4 (162):85 – 90. Ind. WoS. <https://womab.com.ua/ua/smb-2021-04/9166>

27. Мазур ІП., Габаль ВА., Дрогомирецька МС., Лихота КМ. Стан ротової порожнини жінок в період менопаузи та постменопаузи..Репродуктивна ендокринологія. 2021; 6 (62): 80 – 84. Ind. Scopus.

28. Лихота КМ., & Ватага КА. Взаємозв'язок клінічних і функціональних порушень зубощелепної та дихальної систем у дітей із дистальною оклюзією та пародонтальною патологією. *Сучасна стоматологія*, 2025; 3: 44-108. DOI: 10.33295/1992-576X-2025-3-44